

**Збирка примера добре праксе у области заштите од насиља на
Златиборском округу**

ШУ ужице

Саветници спољни сарадници

Садржај:

1. Увод

1. Активизам и партиципација ученика

2. Сарадња са локалном заједницом и социјалним партнерима

3. Активности друштвено-корисног рада

4. Рад Вршњачког тима за заштиту од насиља

5. Информисање и едукација

6. Превентивне активности (све што није обухваћено претходним категоријама)

7. Остало

УВОД:

Ова Збирка примера добре праксе настала је као резултат активности саветника спољних сарадника у области заштите од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације и подстицања школа да препознају сопствене квалитетне примере у области превентивних и интервентних активности у области заштите од насиља у својим школама. На позив да заједнички формирамо базу примера добре праксе у овој области на Златиборском округу одазвало се 18 школа, и то 9 основних школа, 2 гимназије и 7 средњих стручних школа.

Хоризонтално учење нам може пружити значајну подршку у побољшању квалитета рада школа и унапређивања активности у борби против насиља. У збирци се налазе практични примери реализованих активности које су распоређене у 7 области. За поједине области стигло је више примера док за неке није ниједан. Од пристиглих примера смо изабрали оне који могу на сликовит и репрезентативан начин да илуструју процес и разноликост активности које се спроводе у школама на нашем округу.

Примери у овој збирци служе као подршка Тимовима за заштиту од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације и подстицај за креирање нових материјала, идеја и начина рада.

Захваљујемо свим представницима школа који су послали своје примере добре праксе и тако обогатили ову нашу збирку.

Саветници спољни сарадници за заштиту од насиља:

Александра Јовановић Ђукић

Снежана Стаматовић

1. АКТИВИЗАМ И ПАРТИЦИПАЦИЈА УЧЕНИКА

Школа	Пољопривредна школа са домом ученика „Љубо Мићић“, Пожега
Активност	“ ТИМ ПРИЈАТЕЉА УЧЕНИКА “

ОПШТИ ЦИЉ: Унапређење квалитета живота ученика у школи и дому

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ:

За ученике који помажу:

- Јачање капацитета за социјалну и емоционалну компетентност,
- Развијање интерперсоналне (капацитет за препознавање и адекватно реаговање на расположења, темперамент, мотивацију и жеље др. људи) и интраперсоналне (приступ сопственим осећањима и способност њиховог разликовања и коришћења у вођењу понашања, знање о сопственим снагама, слабостима, жељама и интелигенцији) интелигенције,
- Осећање задовољства личним растом и развојем и бенефитима који други имају од њих,
- (Индиректно- шаљу поруку другим ученицима која је сврха и ефекат рада Тима пријатеља.

за ученике којима се помаже:

- -Подстицање развоја менталне шеме која организује наше утиске, осећања, ставове, очекивања и уверења о нама самима (селф концепт),
- Јачање ослонаца у себи,
- Прихватање у вршњачкој групи - уче и прихватају норме понашања групе којој припадају, стичу социјалне вештине које им обезбеђују учествовање у односима са другима око себе,
- Лакше сналажење у окружењу (просторно и у емоционално-социјалном контексту)
- Развијање креативне-искуствене интелигенције и практичне-контекстуалне интелигенције.

2. ЗАДАЦИ:

- Стицати и применити знања из социјалних вештина (уче се да иницирају и заврше интеракцију међу ученицима-учење путем сарадње, ваннаставне активности, дружења (слободна и тематска) у клубу ученика, тимски спортови)...као и како решити конфликте;
- Развијати емоционалну компетентност (свесни својих и туђих осећања, као и свесност да манифестно понашање, тј. емоција може се разликовати од емоције унутар особе. Осећање емпатије и способност да се изађе на крај са сопственим узнемирујућим емоцијама. Развијати вештине које јачају капацитете за самоефикасност. Емоционално компетентне особе знају да су међуљудски односи делом одређени и начином размене емоција у комуникацији.

- Применити адаптивне стратегије превладавања (болест, сметње, усамљеност...)- бављење креативним активностима када су сами или иницирање контакта када се осећају неадаптирано, изоловано, усамљено...
- Учинити живот у школи смисленији, квалитетнији-место где ће се ученик осећати сигуран, заштићен, прихваћен, испуњен, задовољан...
- Упознати ученике првог разреда о ресурсима школе, као и о важнијим установама и местима у граду од значаја за њих.

Поред општих и посебних циљева и задатака Тим школе је предвидео и додатне кораке унутар ове активности (процедуре, поступци, активности, начин формирања тима, начине информисања о постојању и раду тима, методе и технике рада, едукативни материјал за обуку ученика, анкете и евалуационе листове).

ПРИМЕР КОНКРЕТНЕ АКТИВНОСТИ: СЛОГАН ЗА ПАНО- „НИСИ САМ“

Сарадња са тимом планирана је два пута месечно, а уколико има потребе и чешће. Увидом у комплетно стање, предузете активности и мере, као и њихове ефекте, планирали смо даље кораке. Одређен је и члан тима који координира између тима и педагога када је потребно размењивали смо додатне информације.

Ученици су знали да не решавају сами проблем уколико: на функционисање ученика у школи или дому утичу тежи фактори као нпр: сметње у развоју (менталне, психичке, емотивне), а идентификован ученик одбија и најадекватнију помоћ пријатеља (нпр. помоћ у учењу) или те сметње утичу негативно на ученика у дужем временском периоду или су честе. Затим, уколико ученик одбија иницијативу чланова тима да му се помогне, као и када се чланови не осећају сигурни да би интервенисали.

Ученици су упознати са кодексом понашања: уважавају различитости, да уважавају право свакога на приватност и тајну, да поштују начело поверљивости све до момента када се проблем мора решавати на вишем нивоу (надлежне установе, стручњаци...), поштовање осећања других, изналажење најбољих решења...

Примери:

Након идентификације, чланови тима су индивидуално и групно обављали разговоре са ученицима којима је била потребна помоћ. Она се огледала у слушању, разумевању проблема, давању савета, предлога, помоћ у учењу...(као пример је и - неколико пута прикупљана новчана средства за куповину потребних ствари). Тамо где је била потребна помоћ педагога, интервенисано је, обављени су разговори и даље се пратила ситуација.

Ученици су направили пано са својим фотографијама, као и информацијом која је њихова улога у школи.

Тимом менторише педагог школе.

Школа	Медицинска школа Ужице
Активност	ТИМ ВРШЊАЧКИХ ЕДУКАТОРА

У току школске 2019/20. у Медицинској школи у Ужицу је формиран Тим вршњачких едукатора за превенцију насиља. У току првог полугодишта, **одржано је низ радионица за ученике првог разреда – сценарио су осмислили сами чланови Тима**, уз подршку психолога Школе. Циљ радионица је био да едукатори упознају ученике са појмом и врстама насиља, са нарочитим нагласком на све присутније дигитално насиље - као и начинима на које сви, не само они који доживљавају насиље, треба да реагују када примете да је неко жртва или потенцијално угрожен. Једна од активности Тима вршњачких едукатора је била и **приказивање филмова који се баве темом насиља и модерисање дискусије о њима**, и тај задатак су сјајно реализовали. Након одржаних радионица, **вршњачки едукатори су анкетирали око 150 ученика првог разреда кроз упитник који испитује евентуално постојање насиља у школи**, али и климу у одељењима и задовољство интеракцијом међу ученицима – резултате ће презентовати и на састанку Ученичког парламента, чим буде могуће окупљање већег броја ученика. Специфичност рада овог Тима састоји се и у томе што је **пар чланова било прикључено Тиму са циљем да реализују активности друштвено-корисног рада** (због вербалног насиља првог нивоа у коме су учествовали), али су у току рада постали пуноправни чланови који су се максимално и искрено укључили у борбу против насиља у школама – и у том сегменту смо нарочито поносни на резултате Тима.

Школа	ОШ “Вук Караџић“ Прибој
Активност	АКТИВАЦИЈА УЧЕНИКА КРОЗ ОБАВЕЗНЕ ИЗБОРНЕ ПРЕДМЕТЕ (ИСТРАЖИВАЊЕ, ТРИБИНА)

У школи је организована трибина о вршњачком насиљу, на којој су присуствовали представници МУП-а, специјални педагог, психолог, директор Центра за социјални рад, представници медија.

Ученици су у склопу реализације програма грађанског васпитања извршили истраживање присутности различитих облика насиља у школи. Осмислили инструменте, реализовали истраживање међу вршњацима; извршили анализу, формулисали закључке и урадили ПП-презентацију. Координатори пројекта: Нермина Пецикоза-наставник и Маријана Бјелић-педагог.

Ученици су презентовали своје резултате, након чега су гости узели учешће у расправи наводећи примере и начине поступања из перспективе професије и позиције коју представљају.

Ученици су резултате свог истраживања презентовали на Трибини- Вршњачко насиље која је реализована у сарадњи Удружења Примус, Канцеларије за младе и Ужичког центра за права детета. На трибини учествовала и педагог школе Маријана Бјелић.

Трибина о вршњачком насиљу одржана у школи „Вук Караџић“

Презентација истраживања на Трибини вршњачко насиље одржаној у Канцеларији за младе

Линк ка преносу догађаја на телевизији Нови Пазар
<https://www.youtube.com/watch?v=z3AhcwAA1lc>

2. САРАДЊА СА ЛОКАЛНОМ ЗАЈЕДНИЦОМ И СОЦИЈАЛНИМ ПАРТНЕРИМА

Школа	Техничка школа, Пожега
Активност	Потписивање меморандума о сарадњи

Са идејом да активније укључимо чланове локалне заједнице у борбу против насиља у нашој школи и формирамо чврсту спољашњу заштитну мрежу направили смо јединствен догађај у граду. Позвани су чланови МП, ШУ, полицијске управе, ОШ, СШ, Центра за социјални рад, Дома здравља, библиотеке, невладиних организација. Након представљања досадашњег рада Вршњачког тима, ученици су одиграли сцену Форум театра а у дискусију о решавању конкретне ситуације укључули су се присутни гости. Потом су сви присутни гости су свечано изговорили заклетву коју су осмислили чланови Вршњачког тима - да ће се борити за сигурније окружење за младе у нашем граду. Као круна овог догађаја, представници ових институција су потписали Меморандум о сарадњи са Техничком школом у области насиља. Потписани меморандуми кресе ходник наше школе.

Заклетва

Данас свечано, пред децом, за њихова безбрижна и насмејана лица обећавам да ћу
Стварати и обезбеђивати радне и животне услове који промовишу и подстичу ненасилно
понашање, разумевање, толеранцију, међусобно поштовање и здрав начин живота.

МЕМОРАНДУМ О САРАДЊИ

Техничка школа у Пожеги и

у доброј намери, остварују заједничку сарадњу на спровођењу програма
„Школа без насиља – ка сигурном и подстицајном окружењу за децу“

и сагласни су да ће заједнички радити на:

- спречавању и смањењу насиља;
- стварању мреже сарадника за заштиту деце;
- обезбеђивању радних и животних услова који промовишу и подстичу ненасилно понашање, разумевање, међусобно поштовање и здрав начин живота;
- организовању манифестација, скупова, обука, промоција, тренинга усмерених ка потребама деце и осталим активностима које су усмерене ка обезбеђивању несметане реализације пројекта „Школа без насиља“.

Меморандума о сарадњи потписује се у два идентична примерка.
По један примерак Меморандума о сарадњи биће достављен сваком потписнику истог.

Сваки потписник Меморандума о сарадњи може прекинути своје учешће у програму, пошто је споразум обавезујући само у случају обостраног задовољства.

Пожега
9.3.2015.

3. АКТИВНОСТИ ДРУШТВЕНО-КОРИСНОГ РАДА

Школа	ОШ “Петар Лековић“ Пожега
Активност	ОБРАСЦИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ПЛАНА МЕРА ДКР-а, ЕВИДЕНЦИЈА РЕАЛИЗАЦИЈЕ АКТИВНОСТИ, ПОДНОШЕЊА ИЗВЕШТАЈА

Друштвено-користан рад ученика, као једна од мера помоћи ученицима који учестало крше правила понашања у школи, показао се као веома ефикасан. Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада, који је донет 30.8.1018. године прецизно је одредио ближе услове, начин, садржај, дужину, место и време реализовања ДКР-а. Потребно је било само преточити та упутства у Правилник о васпитно-дисциплинској одговорности ученика. Секретар школе је сачинио обрасце за доношење Плана мера ДКР-а и Евиденцију реализације активности као и подношења извештаја.

Примена ДКР-а реализована је током школске 2018/2019. и 2019/2020. год. Резултати су били веома позитивни. Одељењске старешине су се строго придржавале постављеног плана, пратили реализацију и о томе извештавали директора. После спроведених активности, нежељени облици понашања су скоро у потпуности нестали. Ученици су радо прихватили обавезе, осећали су се корисно, добили су посебну пажњу.

Као и за све остало, веома је важно добро планирати активности ДКР-а, најбоље у договору са учеником и родитељима и доследно их се придржавати. У овом делу је улога одељењског старешине од посебног значаја. Имајући у виду да правила крше ученици који немају довољно контроле од стране родитеља или су они превише попустљиви, доследност у истрајавању на постављеним захтевима је вид корекције пропуста у васпитању и социјализацији.

Овакав облик помоћи ученицима се показао ефикаснији од васпитних, васпитно-дисциплинских мера и појачаног васпитног рада.

Број: _____

Датум: _____

На основу чл. 17,18,19 и 20. Правилника о васпитно-дисциплинској одговорности ученика у ОШ „Петар Лековић“, Пожега упоредо са изрицањем васпитно-дисциплинске мере ученику се изриче и мера обављању друштвено-корисног односно хуманитарног рада.

Ученику/ученици _____ одељење _____ изриче се мера обавезе обављања друштвено-корисног, односно хуманитарног рада у Школи:

помоћ стручном сараднику –логопеду, библиотекару, педагогу, психологу(нпр. у припреми радионице, остваривању радионице, припреми предавања/материјала за остваривање предавања – нпр. дељење материјала, техничка подршка приликом презентације, предавања,

Ученик/ученица ће изечену меру обавити (термини): три пута недељно три недеље

дан/датум	почетак активности	крај активности	дан/датум	почетак активности	крај активности

образложење:

Дана _____ ученику/ученици је изречена васпитна мера **Укор одељењског већа**, због учињене лакше повреде обавеза ученика, те се уз исту изриче мера обавезе обављања друштвено-корисног, односно хуманитарног рада у Школи.

Циљ одређивања друштвено-корисног, односно хуманитарног рада у Школи, јесте превенција непожељног и друштвено неприхватљивог понашања ученика кроз развој пожељних и позитивних облика понашања.

Родитељ, односно други законски заступник обавезан је да, у складу са планом обављања друштвено-корисног, односно хуманитарног рада, активно учествује у остваривању тог плана.

Родитељ, односно други законски заступник је одговоран ако ученик одбије да остварује активности друштвено-корисног, односно хуманитарног рада.

Родитељ/законски заступник:

директор Школе:

ученик/ученица

одељењски старешина

Евиденција о току спровођења

активности обављања друштвено-корисног односно хуманитарног рада упоредо са изрицањем
васпитне односно васпитно дисциплинске мере ученика ОШ „Петар Лековић“

Ученику/ученица _____ одељење _____

Изречена мера обавезе обављања друштвено-корисног, односно хуманитарног рада у Школи:

дан/датум	почетак активности	крај активности	запажања

Мишљење о ефектима друштвено-корисног, односно хуманитарног рада:

Предлог за наставак активности _____

подносилац извештаја

Напомена: извештај поднет _____

(на седници одржаној) _____ године.

4. РАД ВРШЊАЧКОГ ТИМА ЗА ЗАШТИТУ ОД НАСИЉА

Школа	Техничка школа, Пожега
Активност	Активности вршњачког тима

1. Обука ученика за вршњачку едукацију

Сваке године вршњачки тим се кроз радионице упознаје са различитим облицима насиља, одговорностима појединаца у насилним ситуацијама, начинима реаговања, обучава за конструктивно решавање сукоба, асертивну комуникацију и за планирање конкретних акција на нивоу школе и локалне заједнице. Ученици који достигну највиши ниво знања се даље обучавају за примену техника радионичарског рада и стичу „звање“ вршњачких едукатора а потом своја знања деле у одељењима у нашој школи и школама у нашој општини.

Ресурси за реализацију радионица за обуку Вршњачког тима су материјали који су настали у оквиру пројекта Школа без насиља али прилагођени конкретним потребама наше школе и ученика.

Прилог 1: Обука чланова Вршњачког тима

Прилог 2: Вршњачки едукатори на радионици у ОШ „Емилија Остојић“

Прилог 3: Вршњачки едукатори на радионици у Пољопривредној школи са домом ученика „Љубо МИћић“

2. Подстицање и оспособљавање ученика за израду едукативних штампаних материјала

У циљу примене научених знања и развијања дигиталних компетенција код ученика, сарадње, естетичке компетенције, предузимљивости и одговорног учешћа у друштву подстицали смо ученике и заједно са њима израдили велики број штампаних материјала у борби против насиља. Изузетно је било и то што су ученици различита знања која су стекли у редовној настави (на стручним и општеобразовним предметима) комбиновали са знањима која су стекли на радионицама Вршњачког тима. Конкретни резултати ових активности са ученицима су у прилогу.

Прилог 1. Лого Вршњачког тима настао на конкурс који је расписан з ученике наше школе.

Прилог 2: Обележавање значајних датума

Прилог 6: Плакат за тематски дан на градском тргу (чланови Вршњачког тима су били и шминкери и модели и фотографи)

Прилог 7: Плакат за хол школе

ТЕХНИЧКА ШКОЛА ПОЖЕГА

ТИЧЕ СЕ НАС ИЉЕ

Социјално насиље
искључивање, одајање, изоловање

Физичко насиље
ударане, шутирање, гурање

Психичко насиље
угрожавање психичког и емоционалног здравља и достојанства

Електронско насиље
Повреда друге личности електронским путем

Злоупотреба, сексуално насиље, трговина људима, експлоатација

ТЕХНИЧКА ШКОЛА

ДРУГ НИЈЕ МЕТА

Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

1. Славоко Ђокић, директор школе
2. Сузана Арчић, руководилац тима
3. Снежана Станковић, педагог
4. Зоран Јокић, координатор практичне наставе
5. Славница Тотомић, координатор за образовање орасних
6. Нека Везиљевић, наставник
7. Снежана Буквић, наставник
8. Нивка Алексић, секретар школе
9. Снежана Чичарић, наставник
10. Маријана Горић, родитељ

Важни телефони:

Школа: 031/714-134
Школски полицајаи: 060/5724179
Национални контакт центар за безбедност деце на интернету: 19833
СОС број за пријаву насиља у школама: 0800 200 201
Корисни линкови: <http://sbn.mps.gov.rs/>
НЕ ТРПИТЕ НАСИЉЕ!!! ПОЗОВИТЕ!!!

3. Обучавање чланова тима за реализацију сцена форум театра за родитеље

На општем родитељском састанку (позвани су сви родитељи ученика) у организацији Вршњачког тима за заштиту од насиља под слоганом „Стоп насиљу“ изведени су скечеви вршњачког, родног, електронског и других врста насиља. Радећи са ученицима у оквиру радионица дошли смо до закључка да су родитељи значајна карика у препознавању и спречавању насиља. Осмислили смо кратке скечеве који су се тicali могућих породичних ситуација везаних за насиље а потом за решењима конкретних ситуација трагали заједно са родитељима.

4. Израда видео материјала

Посебан одјек у окружењу и на друштвеним мрежама имали су видео материјали које смо направили у оквиру Вршњачког тима.

Социјални експеримент се састојао из два дела. Први део је подразумевао истраживачки рад – интервјуе са грађанима Пожеге – да ли би реаговали на насиље а други на сцену насиља коју су глумили чланови тима и праћење реакције суграђана. Линк у прилогу.

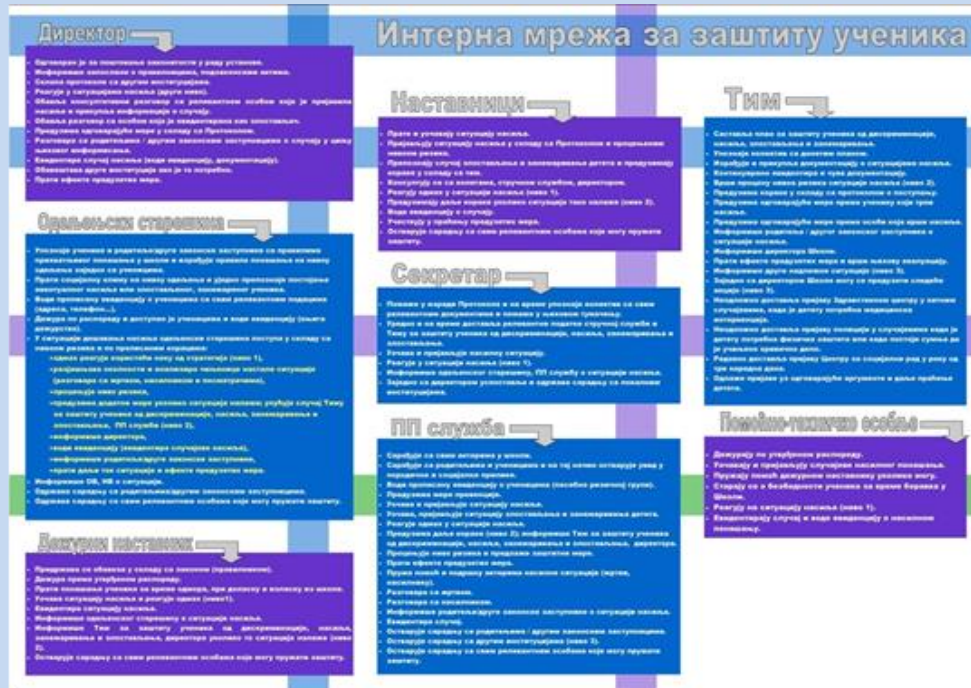
Stop nasilju - Tehnička škola Požega.mp4

https://youtu.be/_WV2Y2Yfg64

Мотивациони говор и песма. Осмислили смо мотивационе говоре и текст за песму а приликом снимања смо имали помоћ родитеља и локалног бенда. Линк у прилогу.

https://youtu.be/214_C5dZ47o

Плакат „Интерна мрежа за заштиту ученика“ постављен је и у наставничкој канцеларији и треба да послужи запосленима да сагледају своје обавезе у оквиру заштите ученика од дискриминације, насиља, занемаривања и злостављања.

Школа	ОШ „Нада Матић“ Ужице
Активност	РЕАЛИЗАЦИЈА ПРОЈЕКТА

Школа је укључена у пројекат „Образовање за права детета“ „Ужичког центра за права детета“ који је имао за циљ освешћивање и указивање на права детета, ангажовањем свих актера школског живота. **Наставници су прошли велики број обука на теме партиципације деце у образовању, утицаја стереотипа и предрасуда на насиље, остварености права детета у образовању и коришћења Монтесори материјала за рад.** Такође, превентивни рад је организован кроз **часове одељењског старешине, редовне часове током којих су у садржаје интегрисани елементи права детета, вршњачку едукацију на тему стереотипа, изложбу стрипа, рад Ученичког парламента** (који је сарађивао и са УП других школа како би их упознао са активностима постојећег пројекта), **посету Дечјем селу Песталоци у Швајцарској.** Организовани су **часови редовне наставе, као и тематски дани**, а њихове теме су биле расизам, дечја права и обавезе. толеранција, инклузија. Пројекат подразумева и **студијске посете** у оквиру којих су наставници из школа укључених у пројекат посећивали једни друге и присуствовали активностима које је школа у оквиру пројекта предвидела. Без обзира на пандемију, оне се и даље одвијају, али сада на даљину.

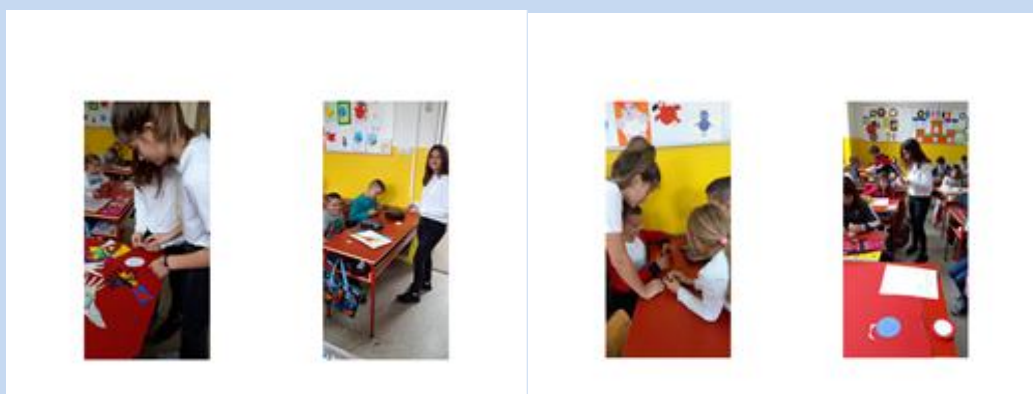
У једном одељењу је, почетком наредне школске године, како би се промовисале позитивне вредности одељења, одржан **родитељски састанак са децом и родитељима** на коме је презентацијом приказано њихово дружење и прошлогодишње активности. Ово је изазвало изузетно позитивну реакцију код родитеља.

6. ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ

(све што није обухваћено претходним категоријама)

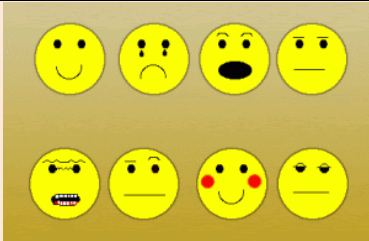
Школа	ОШ“Емилија Остојић“ Пожега
Активност	ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ЗНАЧАЈНИХ ДАТУМА

Вршњачки тим наше школе традиционално обележава Дан толеранције 16.новембар уз подсећање да толеранција спречава насиље. Прошле школске године ученици млађих разреда су, уз несебичну помоћ и координирање чланова Вршњачког тима, правили бецеве са порукама о међусобном уважавању и мини постере о толеранцији а једно одељење је направило Дрво толеранције. Чланови Вршњачког тима су делили бецеве ученицима, наставницима и родитељима а постери су истакнути на вратима свих учионица. У холу школе истакли смо тематски пано.

Једне школске године Вршњачки тим је израдио АЗБУЧНИК НЕНАСИЉА поводом Дана толеранције

АЗБУКА НЕНАСИЉА

А	АЛТРУИЗАМ	Несебичност, начин осећања, мишљења и понашања коме је циљ помагање другима; алтруизам је супротност себичности или егоизму; то је алтернатива агресији, насиљу и конфликтима
Б	БЕЗБЕДНОСТ	Стварање услова у коме ће се сваки ученик у школи осећати сигурно, безбедно и заштићено идеал је коме тежимо
В	ВРШЊАЧКИ ТИМ	То је „привилегована“ група ученика које су њихови вршњаци изабрали да активно раде на превенцији насиља и ненасилном решавању конфликта.
Г	ГАЛАНТНОСТ	Подразумева мирно и уздржано понашање, добро васпитање, учтив и смислен говор; галантан човек је борац за добро речима не оружјем; бити галантан је угледна ствар...и јако ретка данас.
Д	ДРУГАРСТВО	„Нема човека који је поделио своју радост с пријатељем а да се није још вишерадовао, као што нема човека који је поделио своју тугу с пријатељем а да није мање туговао“
Ђ	ЂАЧКИ ПАРЛАМЕНТ	И ти имаш прилику да се чује и твој глас кроз рад ове ученичке организације; улога Ученичког парламента је значајна за школски живот зато што подстиче сарадњу међу ученицима, као и ученика са наставницима Управом школе, Саветом родитеља и Школским одбором;
Е	ЕМПАТИЈА	Емпатија или како би вам било у туђој кожи је слушање главом и срцем; представља способност доживљавања осећања и доживљаја друге особе „као да“ су наши сопствени и спремности и способности да „уђемо у свет друге особе“ и тако разумемо њене проблеме и поступке, али и да пренесемо наше разумевање тој особи.
Ж	ЖЕЉА	„У животу можете добити све што пожелите ако довољном броју људи помогнете да добију оно што желе.“
З	ЗАГРЉАЈ	Нека овај начин изражавања пријатељских осећања преузме доминацију коју су имале свађе, увреде, конфликти и насиље
И	ИЗВИНИ	Када сте последњи пут изговорили ову чаробну реч? Покушајте...није тешко!
Ј	ЈЕДИНСТВО	Будимо јединствени у настојању да насиље потпуно уклонимо из наше школе
К	КОМУНИКАЦИЈА	
Л	ЛЕПОТА	„Лепе ствари стичу се напорним учењем, а ружне се уче без труда, саме од себе“ Демокрит „Иако путујемо целим светом да нађемо лепоту, морамо је носити у себи, или је нећемо наћи“ Емерсон

Љ	ЉУБАВ	„Није важно шта и колико радиш већ је важно колико љубави уносиш у оно што радиш и колико то дарујеш другима“ (Мајка Тереза) „Не можемо сви чинити велика дела али можемо чинити мала дела са великом љубављу“ (Мајка Тереза)
М	МОТИВ	“Увијек ће постојати ствари које нећу моћи урадити, али ћу увијек бити довољно мотивисан за оне ствари које ми иду од руке.”
Н	НЕЖНОСТ	„Нежност може живети само у окружењу нежности“ (Роберт Вилсон)
О	ОПТИМИЗАМ	По дефиницији оптимизам је позитивно гледање на свет и склоност одређене особе да очекује најбољи могући исход односно он представља испуњеност надом и уздање у успешан исход одређеног догађаја.
П	ПОВЕРЕЊЕ	Свој однос са људима треба градити на поверењу али стрпљиво и полако. Веома је важно имати у свом окружењу особу којој верујемо и са којом можемо поделити све своје стрепње, тајне, радости и туге
Р	РЕЧ	Свака изговорена реч носи неку поруку... Нека ваше поруке буду лепе и подстицајне
С	СЛОГА	„Слогом расту мале ствари, неслогом се и највеће распадају“ (народна пословица)
Т	ТОЛЕРАНЦИЈА	Подразумева прихватање и сарадњу са особама које не мисле на исти начин, имају другачије ставове или се по неком другом основу разликују од нас; толеранција подразумева свесну одлуку да се поступи ненасилно и уздржано
Ћ	ЋАСКАЊЕ	Препоручени начин комуникације са пријатељима у личном контакту (што више), електронским или виртуелним путем (што мање)
У	УВАЖАВАЊЕ	То је позитивна одлика понашања према другим особама нарочито с обзиром на њихове квалитете или углед. Уважавање (или поштовање) се може дати и примити. Може се заслужити током времена. Поздрав је кратак ритуал који изражава поштовање, пријатељство или добре жеље при сусрету.
Ф	FAIRPLAY	Fair Play је широм свијета познат и разумљив концепт, који своје порекло вуче из спорта. У преводу значи „поштена игра“ и има значење поштовања других и поштовања правила, како на спортском терену, тако и у послу, такмичарским активностима и животу уопште
Х	ХУМАНОСТ	У себи обједињује осећајност, љубав и наду. Будите хумани, дарежљиви, ширите љубав, позитивну енергију и само једним осмехом улепшајте туђи, а тако и свој дан.
Ц	ЦИЉ	Оно чему тежимо и стремимо, према чему управљамо сваки свој напор и сваку своју мисао. Наш циљ и наша визија је безбедна школа у којој ће се комуницирати говором пријатељства и језиком сарадње
Ч	ЧОВЕК	„Не морате бити бољи од других, будите само најбољи што можете.“ (Душко Радовић) „Ход доброг човека не оставља лоше трагове.“ (Лао Це)
Ц	„ЦАК ЗА УДАРАЊЕ“	Препоручујемо га као једно од средстава за ослобађање нагомилане негативне енергије и осећања беса и гнева.
Ш	ШАНСА	Шанса значи срећан или повољан случај, вероватноћу или добар изглед на успех. Свако има право на шансу али је сви не искористе.

Кутија поверења је постављена у холу школе са јасним упутством о начину коришћења (у прилогу 1). Психолог и педагог у сарадњи са неким члановима Тима за заштиту последњег петка у месецу „отварају“ Кутију поверења. Уколико је пријава насиља, реагујемо на адекватан начин, испитујемо ситуацију и предузимамо одговарајуће мере. Уколико ученици постављају одређена питања везана за вршњачке сукобе, комуникацију, психолог и педагог одговоре истакну на огласну таблу (у прилогу 2, пр.одговора на питање)

Прилог 1: Упутство о намени Кутије поверења

УЧЕНИЦИ, РОДИТЕЉИ,

КУТИЈА ПОВЕРЕЊА НАМЕЊЕНА ЈЕ АНОНИМНОЈ ПРИЈАВИ ОБЛИКА НАСИЉА У ШКОЛИ, КАО И ПРЕДЛОЗИМА ЗА РЕШАВАЊЕ НАСИЛНИХ СИТУАЦИЈА.

ЧЛАНОВИ ТИМА ЗА ЗАШТИТУ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ВРШЊАЧКОГ ТИМА, ПСИХОЛОГ И ПЕДАГОГ ПОСЛЕДЊЕГ ПЕТКА У МЕСЕЦУ ЧИТАЋЕ ЗАПАЖАЊА И ПРЕДЛОГЕ И ПОМАГАТИ У РЕШАВАЊУ ПРОБЛЕМА.

МОЛИМО ВАС ДА ПРИ ПРИЈАВИ НАСИЉА НАВЕДЕТЕ РАЗРЕД/ОДЕЉЕЊЕ КАКО БИ ПРЕДУЗЕЛИ КОНКРЕТНИЈЕ МЕРЕ И ИНФОРМИСАЛИ ВАС О РЕШАВАЊУ ПРОБЛЕМА.

ХВАЛА НА САРАДЊИ!

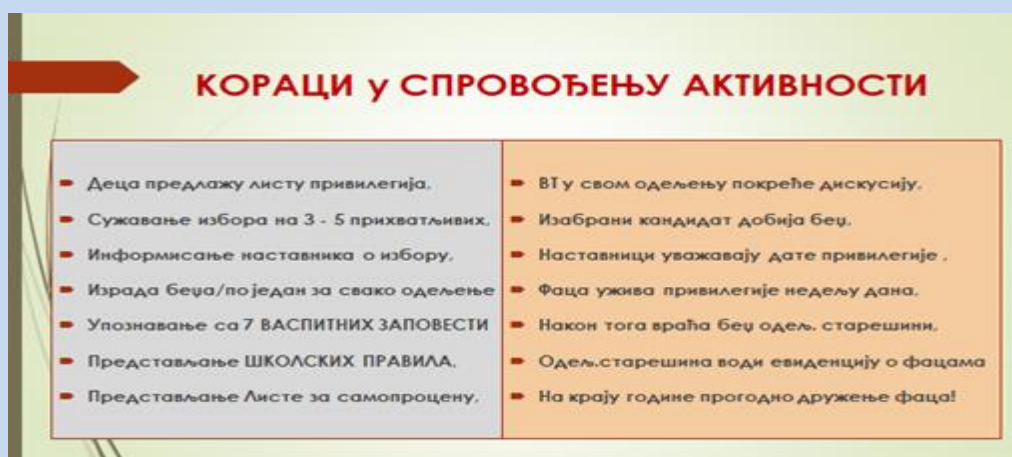
ТИМ ЗА ЗАШТИТУ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

.....

Прилог бр. 2 Питање: Ко ме у школи да се обратим када имам проблем са вршњацима (некад ме гурају, некад вређају, а понекад као да ми прете)?

Сваком запосленом у школи: одељењском старешини, наставницима, наставницима који дежурају, психологу, педагогу, члановима Тима за заштиту ученика од насиља. Имена и бројеви телефона чланова Тима за заштиту истакнути су на огласним таблама у холу школе и у школском дворишту. Нпр. одељењски старешина ће ти помоћи када те други ученици гурају, шутирају, вређају, исмејавају, игноришу, шаљу узнемиравајуће поруке СМС-ом, ММС-ом..., а када ти неко прети, уцењује, обрати се психологу, педагогу, а они ће консултовати и чланове Тима за заштиту ученика од насиља. Код одређених конфликта могу ти помоћи и чланови Вршњачког тима (ученици VII и VIII разреда). Никада немој да трпиш ниједан облик насиља. Важно је да увек обавестиш и родитеље о сукобима и проблемима у школи.

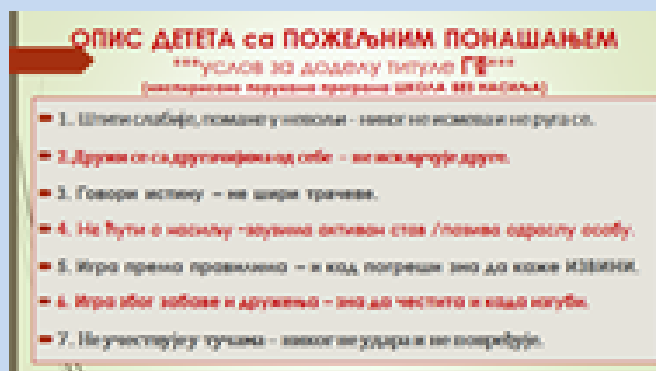
Школа	ОШ „Живко Љујић“ Нова Варош
Активност	НИЈЕ ТЕШКО БИТИ ГЛАВНА ФАЦА

1. На одељењској заједници, уз подшку одраслих, деца пишу предлоге растерећења од школских брига у виду привилегија које би желели да добију, а које не ремете ред и рад у школи. Није прихватљиво нпр. дане идем у школу, да закасим, да не радим домаћи...

***оно што деца предложе, објединити на нивоу разреда, да би лакше наставници испратили уважавање изабраних привилегија

2. Упознати децу са условима/ ВАСПИТНИМ ЗАПОВЕСТИМА, које треба испунити за добијање титуле ГЛАВНА ФАЦА и уживати у наредној недељи.

3. Представљање форме ПРИЈАВЕ за титулу, која треба да буде доступна: код библиотекарке, стручних сарадника, учитељице.

4. Потенцијални кандидат ће, своју Пријаву у којој ће проценити себе, предати представнику вршњачког тима/ВТ/ у одељењу или учитељу.

***млађим основцима може помоћи учитељ приликом попуњавања Пријаве – а онда иде заједничка дискусија на ЧОС-у о процени објективности

5. Представник ВТ (уз подршку одељ.старешине у старијим разредима), односно учитељица, ће на првом следећем ЧОС-у организовати дискусију у везу са разматрањем, објективности самопроцене датих кандидата. За титулу ГЛАВНА ФАЦА – потребно је да кандидат испуни свих седам захтева.

6. Ако се процени да испуњава услове, дати кандидат добија беџ ГФ/главна фаца/. Носи га следећих недељу дана и ужива привилегије – које је ВТ њиховог узраста или деца млађег узраста, одабрао као пожељне, а које не ремете ред рад у школи! Након недељу дана, дете враћа беџ одељењском старешини/учитељици. Ако има више кандидата који заслужују ови титулу, правиће се „листа чекања“, тако да ће свако дете, које се понаша као фаца имати право на привилегије. Ако одељењска заједница процени да кандидат тренутно нема све услове – добија шансу да, када поправи дато понашање, добије титулу ГФ!

7. На крају школске године се планира организовање пригодног дружења свих који су понели ову титулу ГФ. Одељењске старешине/учитељи воде евиденцију о носиоцима титуле ГФ у педагошкој свесци у рубрици о праћењу понашања ученика.

Прилози:

**-Прилог 1: СЕДАМ ВАСПИТНИХ ЗАПОВЕСТИ – УСЛОВ ЗА ГЛАВНУ ФАЦУ
/инспирисане програмом ШКОЛА БЕЗ НАСИЉА/**

- 1. Штити слабије, помажи другима у невољи!**
☺ НИКОГ НЕ ИСМЕВАЈ И НЕ РУГАЈ СЕ ☺
- 2. Дружи се са другачијима од себе**
☺ НЕ ИСКЉУЧУЈ ДРУГЕ ☺
- 3. Говори истину**
☺ НЕ ШИРИ ТРАЧЕВЕ ☺
- 4. Не ћути о насиљу**
☺ ЗАУЗМИ АКТИВАН СТАВ /ПОЗОВИ ОДРАСЛУ ОСОБУ
- 5. Играј према правилима**
☺ КАДА ПОГРЕШИШ КАЖИ „ИЗВИНИ“ ☺
- 6. Играј због забаве и дружења**
☺ КАДА ИЗГУБИШ, ЧЕСТИТАЈ ДРУГОЈ СТРАНИ ☺
- 7. Не учествуј у тучама**
☺ НИКОГ НЕ УДАРАЈ И НЕ ПОВРЕЂУЈ ☺

* васпитне заповести се „наслањају“ на школска правила*

-Прилог 2: ПРИЈАВНИ лист

ОСНОВНА ШКОЛА „Живко Љујић“ НОВА ВАРОШ

ПРИЈАВА за ГЛАВНУ ФАЦУ	
Процењујем да имам услове да се пријавим за титулу ГЛАВНА ФАЦА јер	
опис пожељног понашања	ДА - то сам ЈА
НИКОГ НЕ ИСМЕВАМ И НЕ РУГАМ СЕ	
НЕ ИСКЉУЧУЈЕМ ДРУГЕ ИЗ ДРУЖЕЊА	
НЕ ШИРИМ ТРАЧЕВЕ	
ПОЗИВАМ ОДРАСЛОГ У СИТУАЦИЈАМА НАСИЉА	
КАДА ПОГРЕШИМ УМЕМ ДА КАЖЕМ „ИЗВИНИ“!	
КАДА ИЗГУБИМ, ЧЕСТИТАМ ДРУГОЈ СТРАНИ!	
НИКОГ НЕ УДАРАМ И НЕ ПОВРЕЂУЈЕМ	

*датум: _____ Подносилац Пријаве: _____

-Прилог 3: Пример ПРИВИЛЕГИЈА које су деца пожелела /свака школа има своју „бољку“/

ПРИВИЛЕГИЈА	***појашњење привилегије***
БИРАМ ПИТАЊЕ	-те недеље, док носи беџ ГФ – дете има право да бира питања на која ће одговорати усмено... (на жалост, уместо да се све оцењује, деца су још увек оптерећена класичним пропитивањем)
ДРУГА ШАНСА	-те недеље, док носи беџ ГФ – дете има право да, ако није спремно или није показало знање којим би било задовољно, да не добије оцену, већ да добије „другу шансу“... (ако су деца ово пожелела значи да се то не практикује баш тако често, као што то тврде наставници)
БИРАМ САРАДНИКЕ	-те недеље, док носи беџ ГФ – дете има право да бира сараднике са којима ће радити на неком задатаку или пројекту... (под условом да те недеље буде у прилици да ради са неким у групи/тиму и да учествује у пројекту!)
БЕЗ ТЕРЕТА	-те недеље, док носи беџ ГФ – дете има право да растерети свој ранац тешким уџбеницима, атласима, историјским читанкама...и да се послужи са књигом друга до кога седи /ово је пример од пре короне, сада седе сами ☹/
АСИСТЕНТ	-те недеље, док носи беџ ГФ – дете има право да буде асистент наставнику приликом организације часа (деца су ово пожелела, уз коментар да увек исти ученици помажу наставницима, а да неки никада не добију ту шансу!!!)

НАПОМЕНА

Какве ће привилегије деца пожелети, то зависи од школе до школе, од узраста до узраста деце. Битно је да се усвоји 3-5 предлога који су најфреквентнији за одрђени разред и да наставници буду сагласни да ће их испоштовати за дете које те недеље носи беџ.

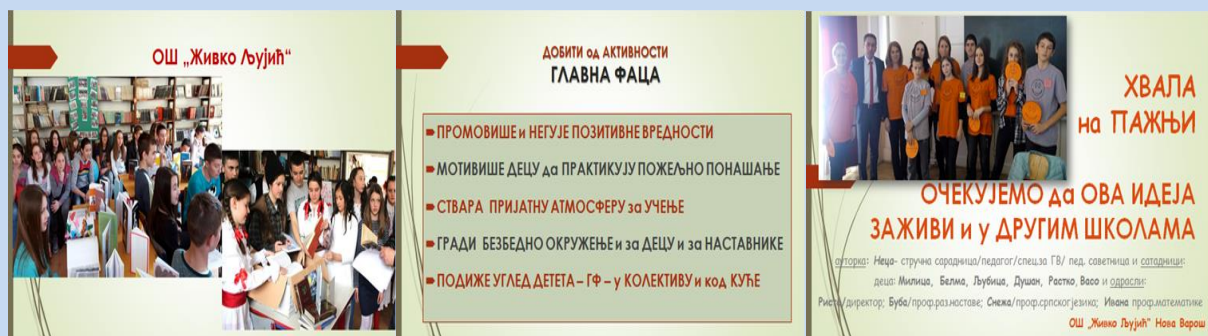
Деца су мотивисана да поправе своје понашање ако се то „исплати“. Један од начина је и добијање привилегија које су прихватљиве и не нарушавају вредности које школа негује.

-Прилог 4: Пример школских правила и вредности које су у складу са „васпитним заповестима“

1. Штитимо слабије, помажемо другима у невољи 😊
2. Дружимо се са другачијима од себе 😊
3. Говоримо истину – не ширимо трачеве 😊
4. Не ћутимо о насиљу –позивамо одраслу особу 😊
5. Играмо према правилима – за грешку кажемо **ИЗВИНИ** 😊
6. Играмо због забаве и дружења –честитамо ако изгубимо 😊
7. Не учествујемо у тучама – никог не повређујемо😊

ВРЕДНОСТИ које НЕГУЈЕМО

1. САОСЕЋАЊЕ 😊
2. ПРИХВАТАЊЕ 😊
3. ИСКРЕНОСТ 😊
- 4.ОДГОВОРНОСТ 😊
5. ПОШТЕЊЕ 😊
6. ДРУГАРСТВО 😊
7. СИГУРНОСТ 😊

ОШ „Живко Љујић“

ДОБИТИ од АКТИВНОСТИ ГЛАВНА ФАЦА

- ПРОМОВИШЕ и НЕГУЈЕ ПОЗИТИВНЕ ВРЕДНОСТИ
- МОТИВИШЕ ДЕЦУ да ПРАКТИКУЈУ ПОЖЕЉНО ПОНАШАЊЕ
- СТВАРА ПРИЈАТНУ АТМОСФЕРУ за УЧЕЊЕ
- ГРАДИ БЕЗБЕДНО ОКРУЖЕЊЕ и за ДЕЦУ и за НАСТАВНИКЕ
- ПОДИЖЕ УГЛЕД ДЕТЕТА – ГФ – у КОЛЕКТИВУ и код КУЋЕ

ХВАЛА на ПАЖЊИ

ОЧЕКУЈЕМО да ОВА ИДЕЈА ЗАЖИВИ и у ДРУГИМ ШКОЛАМА

аутори: Нецо- стручна сарадница/педагог/специјална ТВ/ пед. саветница и сарадница:
деца: Милана, Бела, Љубица, Душан, Рајко, Васа и одрасли:
Рисун/директор: Буба/програмастава: Снежана/проф. српског језика: Ивана/програмастава:
ОШ „Живко Љујић“ Нови Сад

Школа	Уметничка школа – Ужице
Активност	ИЗРАДА ПЛАКАТА

Ученици Уметничке школе из Ужица у склопу превентивних активности у борби против насиља који се спроводе кроз општеобразовне предмете (српски језик, устав и права грађана, психологија, физичко васпитање, грађанска и верска настава итд) на смеру Техничар дизајна графике, предмети: Обликовање графике, Графика књиге и Плакат израђују плакате које се у току школске године налазе видно окачени у простору школе.

Као пример добре праксе може се навести задатак израде плаката на теме као што су: Кодекс понашања ученика, Разумевање, Толеранција, Борба против насиља итд. Ученици раде у групама или појединачно како би осмислили и реализовали најбоље решење на задату тему.

Ученици се подстичу да препознају сопствене квалитетне примере у области превентивних активности, као и да се на свим нивоима укључе у рад тимова и стручних сарадника како би се ученици заштитили на адекватан начин од злостављања, занемаривања и дискриминације. У прилогу достављамо радове ученика наше школе.

Уметничка школа Ужице је од свог оснивања учествовала у различитим пројектима на локалном и републичком нивоу. Остварена је сарадња са свим важнијим институцијама културе у граду, локалним медијима и специјализованим уметничким радионицама. Наша мисија је да и даље будемо укључени у живот нашег града али и да наше активности у наредном периоду усмеримо ка другим просветним и државним установама, нарочито када је реч о пројектима везаним за осетљиве друштвене категорије.

Наши добри резултати јесу логична последица осмишљеног превентивног деловања. Током предходних година Школа није имала случајеве другог и трећег нивоа насиља. Случајеве првог нивоа насиља (два случаја за предходне три године, а односе се на електронско насиље) Школа је решила поштујући све кораке и они се више нису понављали.

Са поштовањем,

Кординатор тима, Милинко Ратковић

PRIHVATANJE
RAZUMEVANJE
 PRAŠTANJE
 SAOSEĆANJE
 LJUBAZNOST
 POŠTOVANJE
 HUMANOST
 TOLERANCIJA
 BRIŽNOST
 LJUDSKOST
 ISKRENOST

KLJUČ JE U TVOJIM RUKAMA

STOP NASILJU

RAZMISLI PRE NEGO ŠTO IZGOVORIŠ | REČI POVREĐUJU

RAZUMEVANJE
 PRAŠTANJE
 POŠTOVANJE
 SAOSEĆANJE
 HUMANOST
 BRIŽNOST

UKLJUČI SE!

PRIJATELJSTVO
JE DAR KOJI SE ZASLUŽUJE

И речи повређују!
 Размисли пре него што изговориш!
СТОП НАСИЉУ!
 Кључ је у твојим рукама.